חסורי מיחסרא והכי קתני נתנו במגדל וננעל בפניו ואבד המפתח הרי זה עירוב במה דברים אמורים ביום טוב אבל בשבת אין עירובו עירוב, נמצא המפתח בין בעיר בין בשדה אין עירובו עירוב רבי אליעזר אומר בעיר עירובו עירוב, בשדה אין עירובו עירוב בעיר עירובו עירוב כר' שמעון *דאמר אחד גגות ואחד חצירות ואחד קרפיפות רשות אחת הן לכלים ששבתו בתוכן (א) בשדה אין עירובו עירוב כרבנן רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו *הכא במגדל של עץ עסקינן דמר סבר כלי הוא *ואין בנין בכלים ואין סתירה בכלים ומר סבר אהל הוא ובפלוגתא דהני תנאי *דתנן הקיש על גבי שידה תיבה ומגדל טמאין רבי נחמיה ורבי שמעון מטהרין מאי לאו בהא קמפלגי מר סבר כלי הוא ומר סבר אהל הוא אמר אביי ותיסברא והתניא אהל וניסט טמא, כלי ואינו ניסט טהור וקתני סיפא *ואם היו ניסוטין טמאים זה הכלל ניסט מחמת כחו טמא, מחמת רעדה טהור אלא אמר אביי דכ"ע היסט מחמת כחו טמא, מחמת רעדה טהור והכא ברעדה מחמת כחו עסקינן ובהא קא מיפלגי דמר סבר הוי היסט ומר סבר לא הוי היסט, ומתניתין במאי מוקמינן לה אביי ורבא דאמרי תרוייהו במנעול וקטיר במתנא עסקינן ובעי סכינא למיפסקיה תנא קמא סבר לה כרבי יוסי דאמר *כל הכלים ניטלין בשבת חוץ ממסר הגדול ויתד של מחרישה ורבי אליעזר סבר לה כרבי נחמיה *דאמר אפי' טלית אפי' תרווד אין ניטלין אלא לצורך תשמישן:

מתני' נתגלגל חוץ לתחום, נפל עליו גל או נשרף, תרומה ונטמאת: מבעוד יום אינו עירוב, משחשיכה הרי זה עירוב, אם *ספק: ר"מ ור' יהודה אומרים הרי זה חמר גמל, ר' יוסי ור"ש אומרים ספק עירוב כשר אמר ר' יוסי אבטולמוס העיד משום חמשה זקנים על ספק עירוב שכשר:

גמ' נתגלגל חוץ לתחום אמר רבא לא שנו אלא שנתגלגל חוץ לארבע אמות אבל לתוך ד' אמות *הנותן עירובו יש לו ד' אמות: נפל עליו גל וכו': קא ס"ד דאי בעי מצי שקיל ליה, לימא מתניתין דלא כרבי דאי כרבי האמר *כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות? אפילו תימא כרבי לא צריכא דבעי מרא וחצינא, וצריכי: דאי תנא נתגלגל משום דליתא גביה אבל נפל עליו גל דאיתיה גביה אימא ליהוי עירוב ואי תנא נפל עליו גל משום דמיכסי אבל נתגלגל זימנין דאתי זיקא ומייתי ליה אימא ליהוי עירוב צריכא: או נשרף, תרומה ונטמאת: למה לי? תנא נשרף

להודיעך

אבל בשבת אין עירובו עירוב. דלא שרו ליה רבנן למיסתר: **נמצא המפתח.** בשבת: **אין עירובו עירוב.** דלית ליה דר"ש, והא דר"ש בפ' כל גגות*: **ואין סתירה בכלים.** ואי בעי סתר ליה: **הקיש.** זב באגרופו על גבי שידה כו': **טמאים.** מפני שהסיטן וכגון שהיה לבוש בית יד דלא מטמא בנגיעה אי נמי שהקישו בחתיכת עץ שבידו: **אהל הוא.** ולא מקבל טומאה: **ותסברא.** דטעמא משום אהל ולאו אהל הוא: **וניסט.** שאינו תקוע יפה וכשמקיש בו ניסט טמא, ואם כלי הוא שמחובר ותקוע או כבד הרבה שאינו ניסט מחמתו טהור: **וקתני נמי סיפא.** דקמייתא "דהקיש ע"ג שידה..אם היו ניסטין טמאין אפילו לרבי נחמיה ור"ש אלמא טעמייהו לאו משום אהל הוא: **זה הכלל ניסט מחמת כחו.** שהסיט את הכלי או את האהל ממש שניתקו ממושבו משהו: **מחמת רעדה.** שטפח ברגליו בקרקע ומחמת ניענוע הקרקע ניסט הכלי אף על פי שניתק מן הארץ טהור דלא כחו הוא: **דכולי עלמא.** אפילו לר' נחמיה הסיט ממש מחמת כחו טמא ואפילו אהל: **מחמת רעדה טהור.** ואפילו הוא כלי: **והכא ברעדה מחמת כחו.** שהקיש עליהן ממש ולא נתקן ולא הוסטו אלא רעדו: **ומתני'.** דעירוב במאי מוקמינן לה דהא לכ"ע אי גדול הוא אהל הוא ואמאי עירובו עירוב אי קטן שאינו מחזיק מ' סאה בלא כלי הוא ומאי טעמא דר' אליעזר: **קטיר במתנא.** קשור המגדל בחבל: **ובעי סכינא למיפסקיה.** דאי הוה מצי למיפסקיה בידיה שפיר דמי אפי' לר' אליעזר דאינתיכ' אסורה אלא במחובר אבל הכא מקלקל הוא ושרי כדתניא במסכת ביצה (דף לג:) חותמות שבכלים מתיר ומפקיע וחותך, ואע"ג דהכא אהל הוא ואמרינן התם שבקרקע אסור לחתוך, גזירה דרבנן היא דמיחזי כסותר ולא סותר בנין ממש הוא דהא פתיחת דלת בעלמא הוא, כיון דשבות הוא לא גזרו עליו בין השמשות: **אלא לצורך תשמישן.** ועיקר תשמישו של סכין לא לחתוך חבלים הוא אלא לחם ובשר ואוכלין והכי פליגי תנא קמא לית ליה דרבי נחמיה הלכך עירובו עירוב דפסיק ליה למיתנא רבי אליעזר אומר אם בעיר אבד הרי זה עירוב דכי מדכר ליה מייתי ליה דרך קרפיפות, ואם בשדה אינו עירוב, דמיפסק מנטל לא מצי כדרבי נחמיה: **מתני' נתגלגל חוץ לתחום אינו עירוב.** הואיל ויש מביתו שהוא לן שם עד עירובו יותר מאלפים אמה דממה נפשך כל היכא דקנה שביתה אי בביתו אי בעירובו לא מצי למיזל *ולמשקליה: **נפל עליו גל.** מפרש בגמ' דבעי מרא וחצינא לפטויי דהויא מלאכה ולא שבות: **תרומה ונטמאת.** דלא חזיא לא לדידיה ולא לאחריני: **משתחשכה.** כבר קנה עירוב בין השמשות ושבת הואיל והותרה הותרה: **ספק.** אם מבעוד יום אם משתחשכה: **הרי זה חמר גמל.** דמספקא לן אי קני ליה זה עירוב והכא הוי ביתו ומהכא יש לו אלפים אמה לכל רוח והפסיד אלפים שמעבר ביתו והלאה או שמא לא קנה עירוב ומביתו יש לו אלפים לכל רוח ולא קנה לעבר עירובו כלום ומחמת ספק זה נאסר לילך אלא אלפים אמה שבין ביתו לעירובו דממה נפשך בהנך משתרי אבל אלפים שמעירובו והילך לא דילמא לא קנה עירוב ומביתו והילך נמי לא דלמא קנה עירוב נמצא זה מושכו כאן לילך וזה מושכו לכאן כאדם המנהיג חמור וגמל שהחמור הולך לפניו וזה מנהיגו והגמל הוא מושך וצריך לפנות לפניו ולאחריו: **גמ' שנותן את עירובו.** הואיל ונתכוין לקנות שם שביתה יש לו ארבע אמות דהואיל והנהו ארבע אמות מיבלען בתחומא הוו להו כתחומא והוי כנותן את עירובו בבית שבסוף התחום שאפילו הוא אלף אמה מהלך את כולה וחולה לה אלפים אמה: **דאי בעי שקיל ליה.** וקתני מתניתין אינו עירוב משום טלטול הבנים דשבות דרבנן הוא:

חסורי מיחסרא והכי קתני. פ"ה וג' מחלוקות בדבר ולא דק דמתניתין איירי ביום טוב ופליגי אי מצי סתר ליה אי לאו וברייתא כשנמצא בשבת ופליגי בדר"ש והא דתניא בתוספתא (פרק שני) דעירובין ומודים חכמים לרבי אליעזר בבני חצר ובני מרפסת שנגנבו עירובן ונתנוהו בבית אע"פ שיודעין שאין המפתח במקומו שעירובו עירוב היינו טעמא דבעירובי חצירות הקילו ומיהו נראה דאנמצא מפתח בשבת קאי מדקאמר ומודים חכמים לרבי אליעזר וביו"ט כי לא נמצא מפתח אדרבה חכמים הקילו טפי והוה ליה למימר איפכא ומודה רבי אליעזר לחכמים: **בעיר** עירובו עירוב. בנמצא בשבת אף על פי שהיה אבוד בין השמשות: **וקתני** סיפא אם היו ניסטין טמאין. מהך סיפא לחוד לא מצי למידק דמצי למימר דמחמת רעדה הוא דפליגי דיש חלוק בין אהל לכלי אבל בהיסט אהל נמי טמא לכך מייתי ברייתא דמחמת רעדה נמי אין חילוק בין אהל לכלי וברייתא לחוד נמי לא סגיא דהוה אמינא דאתיא לא (ג) כרבי נחמיה ולא כרבי שמעון להכי אייתי סיפא דמילתייהו: **ומתני'** במאי מוקי ליה. ולא בעי לאוקמ' בפלוגתא דאין בנין בכלים משום דפלוגתא דב"ש וב"ה היא בפרק (ג) ב' דביצה (ד' כב.): **בעי** סכינא למיפסקיה. פ"ה דאי ביד הוה שרי אפילו (ד) לרבי אליעזר דמקלקל הוא דתניא במסכת ביצה (דף לג:) חותמות שבכלים מתיר ומפקיע וחותך ואף על גב דהכא אהל הוא ואמר שבקרקע אסור גזירה דרבנן הוא דמיחזי כסותר ולא סותר בנין ממש הוא דהא פתיחת דלת בעלמא הוא וכיון דשבות הוא לא גזרו עליו בה"ש ואינו נראה דכי נמי סבר רבי אליעזר כרבי נחמיה שרי דטלטול סכין לא אסור אלא מדרבנן לכך י"ל דהכא כלי הוא ואי הוה מצי למפסקיה ביד הוה שרי אבל בסכינא אסור כרבי נחמיה ולית ליה דרבי ומכאן מדקדק ר"י דחותמות שבכלים מתיר ומפקיע וחותך היינו דוקא כעין קשר של מיתנא אבל פותח של עץ או של מתכת אסור לשבר דבכלי נמי יש בנין וסתירה כדפי"ל*: **נתגלגל** חוץ לתחום. אפילו תחומין דרבנן ואפילו לרבי דאמר כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות מכל מקום לא הוי עירוב אף על גב דבין השמשות מצי למישקליה ולאיתויי כיון דאם קנה שביתה במקום שנתגלגל העירוב היה עומד עתה חוץ לתחום ואין לו אלא ארבע אמות הילכך תקנו רבנן שלא יהיה עירוב אלא כשהוא בתוך התחום:

ספק

[illegible]

עין משפט
נר מצוה

ע א ב מיי' פ"ו מהל' עירובין הלכה א טור א"ח סי' שצו:

עא ג מיי' פ"ט מהל' משכב ומושב הלכה א:

עב ד מיי' פ"א מהל' עירובין הלכה כב ופ"ו הלכה י סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שצד סעיף ג וסי' תט סעיף ד וסימן שיד סעיף ז וטור סי' תקיט:

עג ה מיי' פכ"ה מהל' שבת הלכה ט סמג שם טוש"ע א"ח סי' שח סעיף א:

עד ו ז מיי' פ"א מהל' עירובין הלכה כא ופ"ו הלכה יב סמג עשין א טוש"ע א"ח סי' שצד סעיף א ב וסי' תט סעיף ו:

[שבת קכב: ביצה יא:כב:]

עה ח מיי' פ"ו מהל' עירובין הלכה יא טוש"ע שם סי' תט סעיף ה:

עו ט מיי' פ"ו שם הלכה יד טוש"ע א"ח סי' שצד סעיף ג:

מסורת
הש"ס

[דף פט.]

לעיל כג: וש"נ

[עי' תוס' שבת קכ: ד"ה הא ותוס' לעיל לד: ד"ה ותמהי]

זבים פ"ד מ"ג [תוס' שם פ"ד]

[עי' בתוספתא אהל במשנה ליתא]

[שבת קכג: וע' שבת קנז.]

שבת ל. קכד: קכז. ביצה לב. [תוספתא שבת פט"ו]

[לקמן נב:]

[לעיל לב: ועי' לקמן נב.]

[לעיל לב:וש"נ]

◆

רבינו חננאל

ולא בשבת. ופרקינן מתני' נמי ביו"ט קתני ואקשינן אי הכי הא דתני עלה ר' אליעזר אומר אי בעיר אבד עירובו עירוב כו' ואי ביו"ט שרי ליה לאתויי מה לי בעיר ומה לי בשדה. ותרוץ הכי חסורי מחסרא והכי קתני נתנו במגדל ונעל בפניו ואבד המפתח הרי זה עירוב בר"א ביו"ט אבל בשבת אין עירובו עירוב נמצא המפתח בין בעיר בין בשדה עירובו עירוב. ר' אליעזר אומר בעיר עירובו עירוב דיכול לאתויי דרך גגות כר"ש דתנן ר"ש אומר אחד גגות ואחד חצרות ואחד קרפיפות (וכלים) [רשות אחת הן לכלים] ששבתו בתוכן. נמצא המפתח בשדה אין עירובו עירוב [דלא] כר"ש דתני (לקמן צ"ס) בהמוציא תפילין בשדה נותנן לחבירו וחבירו לחבירו עד שמגיע לחצר החיצונה אלא כרבנן דאסרי ורבה ורב יוסף אוקמוה למתני' במגדל עץ. ואמאי עירובו עירוב [דאין בנין] ואין סתירה בכלים וכיון שיש לו לסתור ולהוציא העירוב נמצא הוא ועירובו במקום אחד ובהא פליגי ר' אלעזר ורבנן רב ושמואל סברי מן מגדל של עץ אהל הוא ואסור לסותרו ורבה ורב יוסף [סברי] כלי הוא. ובפלוגתא דהני תנאי דתנן במס' זבין פ' ד' הקיש הזב על הדלת של שידה של תיבה ושל מגדל טמאין ר' נחמיה ור' שמעון מטהרין מאי לאו בהא קמיפלגי דת"ק סבר כלי הוא ונטמא. ור' נחמיה ור' שמעון סברי אהל הוא. ודחי אביי כללא הוא דבכלי טמא ובאהל טהור. והתניא אהל הניסט טמא. כלי ואינו ניסט טהור. וקתני סיפא אם היו הניסטין דלת ומגדל טמאין. זה הכלל ניסט מחמת כחו טמא מחמת רעדה טהור אלא אמר אביי כ"ע היסט מחמת כחו טמא יתבא ברעדה מחמת כחו. פליגי כגון שהכה הזב במקום ונתרעד כלי מחמת ההכאה ההיא ת"ק סבר הוי היסט ור' נחמיה ור' שמעון סברי לא הוי היסט ואסיקנא למתניתין דקתני אבד המפתח במנעל דקטיר בחתנא ובעי סכינא למיפסקיה. (אבד הסכין) ובהא פליגי ר' אלעזר סבר לה כר' נחמיה דאמר אפי' טלית ואפי' תרווד אין ניטלין אלא לצורך תשמישן ולפיכך אסור ורבנן סברי כל הכלים ניטלין לצורך ושלא לצורך: מתני' נתגלגל חוץ לתחום כו' אמר רבא לא שנו אלא שנתגלגל חוץ מד' אמות אבל נתגלגל לתוך ד' אמות אפי' מבעוד יום עירובו עירוב דהוא ועירובו במקום אחד הן שכל המניח עירובו יש לו ד' אמות. נפל עליו גל ובעי מרא וחצינא לפקחו ספק *ר' מאיר אומר הרי זה חמר גמל. פירוש דרך חמור בהנהגה ודרך גמל במשיכה ומי שיש לו חמור וגמל ונתן חמור מאחוריו למושכו, והגמל

הגהות
הב"ח

(א) גמ' לכלים ששבתו בתוכן (בשדה וכו' כרבנן) תא"מ וכ"ב ס"א אין זה: (ב) תוס' ד"ה וקתני וכו' עירוב אמינא דאתיא לא כת"ק ולא כר' נחמיה ור"ש לכבי: (ג) ד"ה ומתניתין וכו' וב"ה היא בפרק קמא דביצה: (ד) ד"ה בעי וכו' שרי אפי' לרבי אליעזר:

רב נסים גאון

אליעזר אומר בעיר עירובו עירוב כר' שמעון בשדה אין עירובו עירוב כרבנן. עיקר דילה בפרק כל גגות העיר כו' (דף פט) וחכמים אומרים כל אחד ואחד רשות בפני עצמו ר' שמעון אומר אחד גגות ואחד חצרות ואחד

גליון הש"ס גמ' בשדה אין עירובו עירוב כרבנן. רש"ל מוחק זה והרז"ה כתב כרבנן היינו רבנן דלקמן דף לה ע"ב דלא ס"ל היתרא דנותנו לחבירו וחבירו לחבירו: מתני' הרי זה חמר גמל. עי' לקמן דף מט ע"ב תד"ה ואפילו וכו' ולהלן דף נב ע"ב ברש"י ד"ה אלא אפילו

נושא
עירובו שיהא
חוץ לתחום
או שתגלגל
לפני שבת

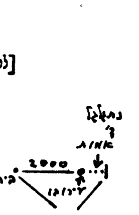

*דאפילו אם קנה שביתה בעירוב [illegible] מקום שנתגלגל לשם [illegible] ביתו יש יותר מאלפיים אמה [illegible] אין עירובו עירוב